14/05/2023

14η Μαΐου 1920: Η Θράκη ανασαίνει την ελευθερία της – Οι ιστορικές υπογραφές στον Άγιο Νικόλαο

/ Επικαιρότητα

Η 14η Μαΐου 1920 είναι μια ιστορική μέρα για τη Θράκη, καθώς γιορτάζεται η απελευθέρωσή της και η ενσωμάτωσή της στην Ελλάδα. Μια ημέρα που μένει χαραγμένη στις ιστορικές μνήμες αυτού του τόπου, με μεγάλη σημασία αυτές τις κρίσιμες στιγμές, που ο πόλεμος εξακολουθεί να μαίνεται στην καρδιά της Ευρώπης, και η Τουρκία προσέρχεται στις κάλπες σε μία ιδιαίτερα κρίσιμη εκλογική αναμέτρηση.

- Της Δέσποινας Σωτηρίου

Εκείνη η νύχτα…
Χαρακτηριστική είναι η περιγραφή όσων συνέβησαν εκείνη την νύχτα της 14ης Μαΐου 1920, όπως τα έζησε στην **Κομοτηνή** και τα διέσωσε ο **Αντώνιος Ρωσσίδης** στο «Χρονικό της απελευθερώσεως»:

«Η ευφρόσυνη είδηση της αποφάσεως των συμμάχων μας για την κατάληψη της Δυτικής Θράκης από τον ελληνικό στρατό έκανε φτερά και έγινε αμέσως γνωστή στους κατοίκους της. Στην Κομοτηνή, κατά την παραμονή της εισόδου του στρατού μας, όλοι ήξεραν ότι πλησιάζει η ώρα και μία ανείπωτη συγκίνηση και λαχτάρα ήταν ζωγραφισμένη στα πρόσωπα όλων.

Εκείνη την αξέχαστη νύκτα… κανένας δεν κοιμήθηκε. Όλη η πόλη έμοιαζε σαν να αγρυπνά σε ολονυκτία ακολουθία. Από βραδύς και όλη την νύκτα, άνδρες και γυναίκες πηγαινοέρχονταν, και με επικεφαλής τον δημαρχεύοντα Απόστολο Σούζο, προετοίμαζαν την υποδοχή του στρατού… τα συνεργεία που στήθηκαν σε κεντρικά σπίτια, έκοβαν και έραβαν ασταμάτητα Ελληνικές σημαίες. Και άκουγες παντού γέλια, ευχές και χαρούμενα τραγούδια.

Και όταν οι πρώτες ηλιαχτίδες της 14ης Μαΐου του 1920 φώτισαν τον καταγάλανο ουρανό όλη η πόλη βρέθηκε να πλέει στα γαλανόλευκα. Και ο λαός της Κομοτηνής ξεχύθηκε να προϋπαντήσει τους ελευθερωτές του με αλαλαγμούς και επιφωνήματα χαράς…».

Στις 5 το πρωί της 14ης Μαΐου 1920, Ελληνικά πλοία κατέπλευσαν στο λιμάνι του

Δεδέαγατς (**Αλεξανδρούπολη**) μεταφέροντας το 15ο σύνταγμα της Μεραρχίας Ξάνθης. Αποβιβάσθηκε ο Επιτελάρχης της Μεραρχίας Υποστράτηγος Κωνσταντίνος Μαζαράκης-Αινιάν για να συναντηθεί με το Γάλλο διοικητή της πόλεως ταγματάρχη C. Faure και να κανονίσει τις λεπτομέρειες παράδοσης της πόλης από τα συμμαχικά στρατεύματα στον Ελληνικό στρατό. Στη συνέχεια άρχισε η αποβίβαση των τμημάτων και η εκφόρτωση του υλικού.

Την επόμενη μέρα τελέσθηκε δοξολογία στην Μητρόπολη του Αγίου Νικολάου της Αλεξανδρούπολης. Το έγγραφο παράδοσης της Αλεξανδρούπολης στον Ελληνικό απελευθερωτικό στρατό συντάχθηκε και υπογράφηκε εντός του Αγίου Νικολάου!

«Ιερά Μητρόπολις Αίνου Δεδέαγατς

Άριθ. Πρωτ. 57

Απείρω του Θεού ευδοκία, ανάσσοντος Αλεξάνδρου του Α’, Ελευθερίου Βενιζέλου Πρωθυπουργούντος, ου ατρύτοισπόνοις μετά δαφνοστεφείς αγώνας του ήρωϊκού εθνικού Στρατού και στόλου ένωσις φυλής συνετελέσθη, τελεσιδίκωαποφάσειΑνωτάτουΕύρωπαϊκού Αρείου Πάγου, επισήμως αναγνωρίσαντος δίκαιον έθνικήςύποθέσεως, ανεκφράστωχαρά και αγαλλιάσει, ήμετέρα πόλις πανήγυριν άγει ελευθερίων αυτή; σήμερονδεκάτηντετάρτην μηνός

Μαΐου ήμέραν τής έβδομάδοςΠέμπτηνκαίώρανδεκάτην προ μεσημβρίας του χιλιοστού έννεακοσιοστού εικοστού σωτηρίου έτους.

Τελεσθείσης δοξολογίας εν τω ενταύθα ΜητροπολιτικώΝαώείςανάμνησιν εθνικού τούτου γεγονότος, συνετάχθη το παρόν, ιδίαιςχερσίνύπογραφένύπο του Αρχηγού του Στρατού τής καταλήψεως ύποστρατήγου Κυρίου Κ. Μαζαράκη – Αίνειάνος, του Προέδρου της Κοινότητος και της Εφοροδημογεροντίας.

ΈνΔεδέαγατς τη 14η Μαΐου 1920

Δια τον Μητροπολίτην Αίνου κ.κ. Ίωακείμ

Ό Αργυρουπόλεως Γερμανός

Ό Πολτικός Διοικητής Κ. Σνώκ

Ό Δήμαρχος Έμμ. Αλτιναλμάζης

Κ.Μαζαράκης-Αινειάν ύποστράτηγος»

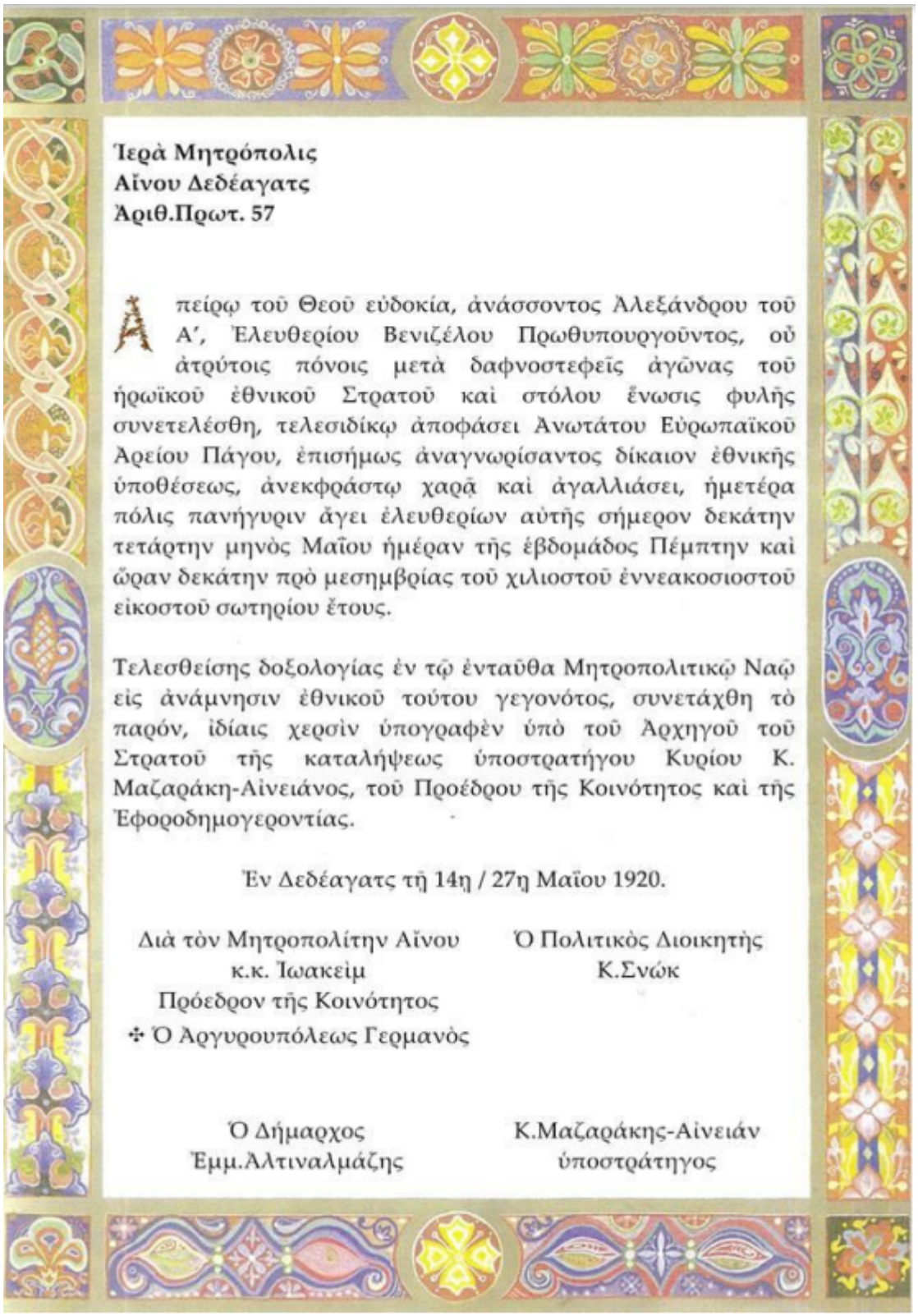

Ἱερὰ Μητρόπολις
Αἴνου Δεδέαγατς
Ἀριθ.Πρωτ. 57

Ἀπείρῳ τοῦ Θεοῦ εὐδοκία, ἀνάσσοντος Ἀλεξάνδρου τοῦ Α', Ἐλευθερίου Βενιζέλου Πρωθυπουργοῦντος, οὗ ἀτρύτοις πόνοις μετὰ δαφνοστεφεῖς ἀγῶνας τοῦ ἡρωϊκοῦ ἐθνικοῦ Στρατοῦ καὶ στόλου ἕνωσις φυλῆς συνετελέσθη, τελεσιδίκῳ ἀποφάσει Ἀνωτάτου Εὐρωπαϊκοῦ Ἀρείου Πάγου, ἐπισήμως ἀναγνωρίσαντος δίκαιον ἐθνικῆς ὑποθέσεως, ἀνεκφράστῳ χαρᾷ καὶ ἀγαλλιάσει, ἡμετέρα πόλις πανήγυριν ἄγει ἐλευθερίων αὐτῆς σήμερον δεκάτην τετάρτην μηνὸς Μαΐου ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος Πέμπτην καὶ ὥραν δεκάτην πρὸ μεσημβρίας τοῦ χιλιοστοῦ ἐννεακοσιοστοῦ εἰκοστοῦ σωτηρίου ἔτους.

Τελεσθείσης δοξολογίας ἐν τῷ ἐνταῦθα Μητροπολιτικῷ Ναῷ εἰς ἀνάμνησιν ἐθνικοῦ τούτου γεγονότος, συνετάχθη τὸ παρόν, ἰδίαις χερσὶν ὑπογραφὲν ὑπὸ τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Στρατοῦ τῆς καταλήψεως ὑποστρατήγου Κυρίου Κ. Μαζαράκη-Αἰνειάνος, τοῦ Προέδρου τῆς Κοινότητος καὶ τῆς Ἐφοροδημογεροντίας.

Ἐν Δεδέαγατς τῇ 14ῃ / 27ῃ Μαΐου 1920.

Διὰ τὸν Μητροπολίτην Αἴνου
κ.κ. Ἰωακεὶμ
Πρόεδρον τῆς Κοινότητος
✣ Ὁ Ἀργυρουπόλεως Γερμανὸς

Ὁ Πολιτικὸς Διοικητὴς
Κ.Σνὼκ

Ὁ Δήμαρχος
Ἐμμ.Ἀλτιναλμάζης

Κ.Μαζαράκης-Αἰνειάν
ὑποστράτηγος

2 μήνες αργότερα, τον Ιούλιο 1920, με τη Συνθήκη των Σεβρών, η Θράκη προσαρτάται οριστικά στην Ελλάδα. Οι Θρακιώτες μαθαίνουν το πολυπόθητο γεγονός στις 30 Ιουλίου 1920 από το εξής τηλεγράφημα του Ελευθέριου Βενιζέλου προς τον κυβερνητικό αντιπρόσωπο της Θράκης: «Χαίρω μεγάλως αγγέλων υμίν ότι σήμερον εβδόμηνεπέτειον Συνθήκης Βουκουρεστίου υπεγράφη συνθήκη ειρήνης

μετά Τουρκίας, δι’ ης αι κυριότεραι σύμμαχοι δυνάμεις μεταβίβασαν ημίν ΔυτικήνΘράκην».

Βέβαια, είχε προηγηθεί στις 8 Ιουλίου 1920 η επίσκεψη του Βασιλιά Αλέξανδρου Α΄ που τελικά ήταν και ο «νονός» της πόλης!

Τα ξημερώματα της 14ης Μαΐου 1920 τα στρατοπεδευμένα λίγο έξω από τον Πολύανθο ελληνικά στρατεύματα παίρνουν διαταγή να κινηθούν προς την Κομοτηνή. Περί ώρα 8.30 έφτασαν στο 5ο χιλιόμετρο.

Το νέο μεταδίδεται αμέσως στους κατοίκους της πόλης. Από το πρωΐ, η πόλη γέμισε με γαλανόλευκο, οι καμπάνες χτυπούσαν χαρμόσυνα, οι κάτοικοι έβγαιναν από τα σπίτια, στους δρόμους και ζητωκραύγαζαν, αγκαλιάζονταν και φιλούσαν ο ένας τον άλλο. Όλη η πόλη άρχισε να συγκεντρώνεται στη δυτική είσοδο στη γέφυρα Κουλακόγλου, για να προϋπαντήσει τον απελευθερωτή στρατό.

Ώρα 10.40 ο ελληνικός στρατός εισέρχεται στην πόλη. Η μουσική παίζει Θούρια. Οι σάλπιγγες ηχούν. Παντού ζητωκραυγές. Τα δάκρυα χαράς άφθονα τρέχουν. Υπό βροχή ανθέων και επευφημιών, προχωράει ο Στρατός. Ένας στρατός τέλειος. Ηγείται έφιππος ο ηρωϊκόςΠαμίκοςΖυμπρακάκης με το επιτελείο του (συνταγματάρχης Ψαρρός, ταγματάρχης Μπιτσάκης, λοχαγός Δαβάκης), ο κατοπινός ήρωας της Πίνδου του 1940 και άλλοι. Όλοι τους φέροντες ξίφος και στολισμένα τα άλογά τους από στεφάνια. Γέλια και δάκρυα από τους Έλληνες. Κατάπληξη και θαυμασμός των αλλογενών. Η μεγάλη Ελλάς σε όλη την μεγαλειώδη επιβλητικότητά της, παρέλαυνε. Η ελεύθερη Κομοτηνή δεν θα ξεχάσει ποτέ την σημερινή ημέρα.

Εκείνο όμως που υπερέβη κάθε προσδοκίας ήταν η ασφυκτικά γεμάτη πλατεία από τον κόσμο με επικεφαλής τις δημοτικές αρχές, τους μαθητές με τους διδασκάλους τους και τις νεαρές με τις τοπικές ενδυμασίες. Μπαίνοντας ο ελληνικός στρατός στην πόλη εκτός από τους πολίτες τους υποδέχθηκαν με παρουσίαση όπλων και οι δύο ομάδες των ενόπλων Ελλήνων Κομοτηναίων, που εδώ και καιρό κάνοντας περιπολίες στην πόλη τονώνανε το ηθικό των Ελλήνων κατοίκων, κόβοντας την όρεξη των Βουλγάρων που θέλανε να εξοντώσουν τον Ελληνισμό της περιοχής.

Την ίδια μέρα η συνεδρίαση της Βουλής των Ελλήνων, είχε μια ξεχωριστή ιδιαιτερότητα. Ο πρωθυπουργός της Ελλάδος Ελευθέριος Βενιζέλος, ανακοίνωνε ότι ο εθνικός στρατός, προέλασε και κατέλαβε ολόκληρη την υπόλοιπη σημερινή Δυτική Θράκη. Στην πλατεία της Κομοτηνής την στιγμή της παράδοσης παρευρίσκονται ο Έλληνας Αρμοστής ΧαρίσιοςΒαμβακάς, ο αρχιμανδρίτης της Μητρόπολης Μιχαήλ Κωνσταντινίδης, ο μουσουλμάνος δήμαρχος Γκαλήπ, ο αντιδήμαρχος Απόστολος Σούζος, ο υπολοχαγός Βακάς, ο Βούλγαρος αντιπρόσωπος Γεωργίεφ και πολλοί άλλοι. Ο Ζυμπρακάκης χαιρετίζοντας το πλήθος πλησίασε τον Σαρπύ, όπου ο Σαρπύ του παρέδωσε το πρωτόκολλο παράδοσης της πόλεως σε αυτόν ως εκπρόσωπο της Ελλάδος. Τότε αμέσως τοιχοκολλήθηκε προκήρυξη του Ζυμπρακάκη γραμμένη στα ελληνικά, οθωμανικά και βουλγάρικα περί ανεξιθρησκίας και ισοπολιτείας προς τους κατοίκους με ημερομηνία 15 Μαΐου 1920. Επίσης ότι ο ελληνικός στρατός δεν εισήλθε ως κατακτητής αλλά ως ελευθερωτής και προστάτης της πόλεως.

Το κακό όνειρο έσβησε. Τα βάσανα των Ελλήνων της Θράκης τελειώσανε. Ξανάρθε το φως της ελευθερίας για πάντα. Δυστυχώς μετά μια ώρα απ’ όταν εισήλθε ο ελληνικός στρατός στην Κομοτηνή συνέβη ένα δυσάρεστο γεγονός, είχαμε τον πρώτο νεκρό της απελευθέρωσης της Ροδόπης. Υπολείμματα βουλγάρων που υποχωρούσαν σκότωσαν σε ενέδρα τον διοικητή του λόχου που πορευόταν προς

κατάληψη της Νυμφαίας.